

ANTONI VAQUER ALOY I ALBERT LAMARCA I MARQUÈS (ED.),
*COMENTARI A LA NOVA REGULACIÓ DE LA PRESCRIPCIÓ
I LA CADUCITAT EN EL DRET CIVIL DE CATALUNYA*,
BARCELONA, ATELIER, 2005, 344 P.

Aquesta obra ofereix un comentari complet de la nova regulació de la prescripció i la caducitat, continguda en el títol II del llibre primer del Codi civil de Catalunya. Els comentaris són a càrrec de la doctora Esther Arroyo i Amayuelas i dels doctors Ferran Badosa Coll, Esteve Bosch Capdevila, Santiago Espiau Espiau, Josep Ferrer i Riba, Albert Lamarca i Marquès, Sergio Nasarre Aznar i Antoni Vaquer Aloy, tots professors d'universitats públiques catalanes, altament compromesos amb la promoció, el desenvolupament i la permanent actualització del dret civil català.

Ens situem davant d'una obra ambiciosa i d'una importància inestimable per al conjunt de l'ordenament jurídic civil català. La regulació de la prescripció i la caducitat, juntament amb les anomenades *disposicions preliminars*, constitueix una primera etapa del procés codificador del dret civil català, que, al seu torn, s'emmarca en un procés més ampli de revisió i actualització del seu contingut. Es tracta de posar en connexió el contingut normatiu amb els canvis enregistrats en el context social on aquell ha d'ésser aplicat. Atenent la importància d'ambdues institucions per la seva transcendència i repercussió pràctica, els comentaris a la seva regulació, fruit d'un estudi exhaustiu de la matèria, pretenen facilitar als operadors jurídics l'aplicació i la interpretació de les normes corresponents.

D'altra banda, el llibre primer del Codi civil de Catalunya introdueix una nova regulació de la prescripció que conté novetats importants, com poden ser la reducció dels terminis o la suspensió de la prescripció, entre d'altres. La nova regulació catalana es troba altament influenciada pel model alemany, atès que similars eren els problemes als quals s'enfrontaven i que demanaven urgentment una reforma legislativa. Així, el termini general de trenta anys (art. 344 CDCC) era excessivament llarg. A aquest termini general s'afegien diferents períodes més curts, alguns dels quals es trobaven continguts en el Codi civil, supletòriament aplicable, com era el contingut en l'article 1964 CC, que establia un termini de prescripció de quinze anys per a les accions personals que no tinguessin assenyalat un termini especial. A més, el dret civil català no regulava la interrupció de la prescripció, la qual cosa significava l'aplicació supletòria del Codi civil. També, tot i que amb molta menys intensitat, la normativa comentada s'ha vist en certa manera influenciada per la regulació continguda en els Principis de dret contractual europeu. La nova regulació se situa, doncs, en la línia internacional per a l'establiment de períodes uniformes i més curts de prescripció.

Per tant, els comentaris continguts en l'obra de referència són el resultat d'una anàlisi que no ha estat impermeable a les influències internacionals en aquest àmbit i que intenta compatibilitzar el dret positiu amb les necessitats actuals.

Per a una major claredat expositiva i de contingut, els comentaris segueixen l'estructura i la sistemàtica del Codi civil de Catalunya, de manera que s'analitzen i es comenten per separat cada un dels articles dedicats a la matèria, el text dels quals es reproduïx seguint l'ordre legalment establert, sens perjudici de les referències i concordances precises.

Quant al contingut, la major part del llibre es dedica a l'anàlisi del règim jurídic de la prescripció. En l'obra es comenten de manera detallada els diferents aspectes de la pretensió, objecte de la prescripció vinculada al dret de reclamar d'altri una acció o una omissió i l'extinció de la qual afecta l'exigibilitat de la prestació.

Un aspecte fonamental de les normes reguladores de la prescripció és el que fa referència a la seva naturalesa imperativa, a excepció del que es disposa en el segon incís de l'article 121-3, segons el qual les parts poden pactar un allargament o un escurçament de la durada dels terminis legals, dins de certs límits. Aquesta dualitat, per la qual s'assigna un caràcter dispositiu a les normes que fixen la durada dels terminis i un caràcter imperatiu a la resta, queda qüestionada en els comentaris, atenent els interessos als quals serveix la prescripció i la possibilitat que existeixin supòsits de caducitat convencional.

La normativa analitzada atén i regula l'al·legació de la prescripció com a càrrega de la persona a la qual beneficia. No obstant això, es comenta encertadament que el text legal no conté un precepte que al·ludeixi a la capacitat necessària per a al·legar o renunciar a la prescripció, aspecte que en l'obra s'analitza de manera detallada.

Els efectes de la prescripció s'analitzen també des de totes les perspectives possibles, incidint en els aspectes derivats de l'extinció de la pretensió no obstant el manteniment del dret, l'extensió de l'efecte extintiu a les garanties o a les prestacions accessòries, i la compensació dels crèdits prescrits, entre d'altres. Totes aquestes matèries es relacionen amb els subjectes en els quals la prescripció es projecta, als quals beneficia o perjudica segons si la seva posició jurídica és activa o passiva. Igualment s'analitzen la naturalesa, les modalitats, els requisits i els efectes de la renúncia, la suspensió i la interrupció de la prescripció.

Els diferents terminis de prescripció s'aborden atenent els respectius àmbits d'aplicació, segons els supòsits determinats legalment. Destaca la singularitat del sistema general de còmput dels terminis de prescripció a Catalunya, que s'aplica a tot tipus de pretensions i terminis de prescripció, i l'establiment d'un únic termini de preclusió o termini màxim dins del qual ha de transcórrer el de

prescripció. Els problemes d'adaptació d'aquest sistema general quant als terminis regulats fora del Codi civil de Catalunya, especialment quan aquests ja tenen regles concretes sobre el seu *dies a quo*, també es posen en relleu.

Pel que fa a la caducitat, els comentaris s'inicien posant en relleu la seva substantivitat i distingint-la, per tant, de la prescripció. En aquest sentit, s'atén a la relativa modernitat de la caducitat, als seus orígens i als seus precedents legislatius i jurisprudencials. La caducitat sorgeix quan la llei o la voluntat dels particulars assenyalen un termini fix de durada d'un dret, de manera que, transcorregut aquest termini, el dret ja no es pot exercir. Es ressalta la necessitat de distingir clarament la caducitat de la prescripció, qüestió que es veu en certa manera dificultada per la imprecisió que caracteritza el concepte de *caducitat*.

Atès que la caducitat i la prescripció participen d'elements importants tant pel que fa als seus pressupòsits com pel que fa al seu efecte extintiu, resulta d'una importància essencial fixar tant els elements que ambdues institucions tenen en comú com els elements que les diferencien, per tal d'establir els seus respectius àmbits d'aplicació i efectivitat.

Concretament, interessa distingir el règim jurídic de la caducitat i la seva configuració quant al tipus de relació jurídica que pot quedar sotmesa a la caducitat, diferenciació que, al seu torn, implica la necessitat d'establir distincions en dos àmbits més específics: en primer lloc, sobre la possibilitat o no de suspensió de la caducitat, i en segon lloc, sobre si es tracta d'una figura que per tal d'ésser aplicada cal que sigui al·legada a instàncies d'una part o pot ser aplicada d'ofici. La importància d'ambdues distincions rau a determinar si la caducitat és de caràcter disponible per la persona a la qual beneficia. El còmput del termini i l'aplicació de la preclusió en la caducitat són igualment aspectes comentats en profunditat.

Els comentaris finalitzen analitzant el contingut de la disposició transitòria única de la Primera llei del Codi civil de Catalunya, atenent el fet que tant la prescripció com la caducitat són institucions en les quals el pas del temps resulta un element essencial, perquè determina els efectes que produeix sobre les previsions, les accions i els poders de configuració jurídica. Aquesta circumstància deixa clara la necessitat d'afrontar les situacions de transitorietat que necessàriament s'han de produir. No obstant això, també es posa en relleu que, pel fet que amb anterioritat a la nova regulació no hi hagués cap normativa sobre caducitat que regís de manera general a Catalunya, la disposició transitòria no conté regles d'adaptació relatives a la caducitat.

El que hem vist constitueix una petita mostra de l'aportació fonamental que obres com aquesta representen per a un desenvolupament harmònic de l'ordenament jurídic civil català. En definitiva, es tracta d'una monografia de gran

vàlua científica en la qual, amb la mateixa claredat amb què s'exposen els problemes, s'ofereixen solucions i, en conjunt, plantejaments dogmàtics originals i d'una inusitada brillantor intel·lectual. Aquesta feina resulta de gran utilitat per a la interpretació i l'aplicació de les normes comentades i fa que el *Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el dret civil de Catalunya* esdevingui un llibre imprescindible per als estudiosos del dret en general i del tema en particular.

Reyes Barrada Orellana
Professora de l'Àrea de Dret Civil
Facultat de Ciències Jurídiques
Universitat Rovira i Virgili